VERENIGING
OUD
SCHERPENZEEL

"Oud-Scherpenzeel"

11e JAARGANG nr. 1 *MAART 1999*

Vereniging "Oud - Scherpenzeel"

Voorzitter	: H.M. van Woudenberg Ledjeskamp 2,	3925 TP	werkgroep Genealogie Tel. 033.2774078
Secretaresse	: Mevr. E. Bitter-Boshoorn Eikenlaan 99,	3925 VJ	Tel. 033.2771543
Penningmeest.	: M. Wassen Kamillelaan 5,	3925 RG	Tel. 033.2773220
Archivaresse	: Mevr. R. Penning Oude Barneveldseweg 8,	3925 RB	werkgroep documentatie Tel. 033.2778620
Leden	: M.A. Wigtman Kostverloren 5	3925 TW	ledenadministratie Tel. 033.2772973 E-mail: mwigtman@wxs.nl
	: H. van Ginkel Spechtlaan 12,	3925 TE	Tel. 033.2772193
	: Joh. Lagerweij Hovenierslaan 4,	3925 BV	Tel. 033.2778324
	: J. Osnabrugge Eikenlaan 1,	3925VG	Tel. 033.2771985
	: G. van de Peut Lijsterbeslaan 20,	3925 JJ	Tel. 033.2773550
Postgironr.	: 4073464 t.n.v. "Oud Scherpenzeel" te Scherpenzeel		
Contributie	: De contributie bedraagt f 20,- per jaar.		
Archief	: Documentatiecentrum, Burg. Royaardslaan 5 (in koetshuis). Geopend september t/m april, iedere dinsdagavond van 19.00 uur - 21.00 uur; bovendien ook elke laatste dinsdagmiddag van de maand na afspraak met de heer J. Osnabrugge, tel. 033.2771985.		
Redactie	: H.P. Schuurman Vermeerlaan 38,	3925 XC	Tel. 033.2773553
	: A.A. Bitter Eikenlaan 99,	3925 VJ	Tel. 033.2771543

VAN DE BESTUURSTAFEL

Het nieuwe jaar is goed begonnen met een goed bezochte jaarvergadering. Mw. Prins-Schimmel vertelde over de monumenten van Scherpenzeel. Met veel dia's vergeleek zij de situatie van vroeger en nu. Veel is er verloren gegaan, maar veel is er ook nog bewaard gebleven. Daar moeten we zuinig op zijn. We zien de aandacht voor monumenten groeien. Het gemeentebestuur heeft inmiddels de Monumentenverordening aangescherpt. De monumentencommissie is met de komst van wethouder Van de Erve opgebloeid. Ook de open monumentendag wordt groot opgezet. Na Woudenberg en Renswoude is nu Scherpenzeel aan de beurt. Onze vereniging wordt volop betrokken bij de organisatie. Wij houden u op de hoogte.

Het zijn spannende tijden voor Scherpenzeel. De gemeente heeft de plannen omtrent de huisvesting van het gemeenteapparaat en dus over de toekomst van Huize Scherpenzeel bekend gemaakt. Zoals u in dit blad kunt lezen heeft Meta Daniëls in samenwerking met het bestuur een eigen plan ontwikkeld. Het zal volgens onze visie het beste zijn als Huize Scherpenzeel, Koetshuis, Poorthuis en park in een stichting worden ondergebracht. Het blijft dan vrij toegankelijk voor de Scherpenzelers en kan worden gebruikt voor representatieve doeleinden zoals huwelijksvoltrekkingen. Ook kunnen er allerlei vergaderingen plaatsvinden. Het gemeentebestuur heeft dan de handen vrij om hun eigen plannen uit te voeren. Een prima plan voor iedereen denken wij. Of het financieel haalbaar is zal voor het grootste deel afhangen van de medewerking van de gemeente. In principe is het mogelijk, temeer omdat een stichting allerlei subsidies kan krijgen, die een gemeente niet kan aanvragen. Voor ons is het vooral belangrijk dat Huize Scherpenzeel en omgeving

voor alle Scherpenzelers toegankelijk blijft, zodat we nog in lengte van dagen mogen genieten van dit unieke monument. Op dinsdag16 maart geeft de gemeente de gelegenheid om uw commentaar te geven in een openbare bijeenkomst in de Heihorst. In de openbare bibliotheek in de Heihorst is een tentoonstelling ingericht omtrent de huisvesting. Naast de folder van de gemeente ligt daar ook de folder met ons plan, zodat alle Scherpenzelers er kennis van kunnen nemen. Wij roepen alle leden op ons plan te steunen en dit kenbaar te maken naar de gemeente toe, of naar uw politieke partij toe. Dat kan middels formulieren, die bij de tentoonstelling liggen, maar u kunt ook een brief schrijven. Uw reactie kan tot 26 maart ingestuurd worden. Vervolgens worden de reacties verwerkt en neemt de gemeenteraad een beslissing. Spannende tijden voor Scherpenzeel!

Ondertussen gaat het gewone werk door. Ook dit jaar weer een gezellige rondwandeling, deze keer richting de boerderij Wittenberg. Het aantal belangstellenden groeit elk jaar.
Over de excursie kunt u in dit blad lezen. Het belooft een interessante en gezellige dag te worden. Wij hopen dat u dit jaar ook weer mee gaat. Geeft u zich snel op, de bus is zo vol.

Dit jaar willen we een index op tien jaargangen Oud Scherpenzeel publiceren. De heer Bitter is er volop mee bezig en dit monnikenwerk is nu bijna klaar. Verder onderzoeken we de mogelijkheid om de jaargangen in te laten binden. Met de index vormt dat een mooi geheel.

Tenslotte valt nog te melden dat het boekje "Noe begriep 'k joe" een tweede druk beleefde. In totaal zijn er nu 875 exemplaren gedrukt, die inmiddels nagenoeg zijn uitverkocht.

Het bestuur.

GESCHIEDENIS EN TOEKOMST VAN HUIZE SCHERPENZEEL

Een historisch moment dient zich aan in de geschiedenis van Huize Scherpenzeel. Zullen huis en park gaaf, en binnen hun historische context kunnen voortbestaan?
De Stichting Huize Scherpenzeel i.o. biedt zich aan om het gemeentebestuur deze zorg uit handen te nemen.

Geschiedenis

Huize Scherpenzeel is van oorsprong een middeleeuwse woontoren, in de loop der eeuwen uitgebreid en omstreeks 1850 verbouwd in de huidige neogotische stijl. Samen met het koetshuis, de parkaanleg en de 19e eeuwse tuinmanswoning (poorthuis), vormt het een zogenaamde "buitenplaats". Buitenplaatsen zijn in de 19e eeuw dikwijls aangelegd op landgoederen, omdat het toen in de mode raakte om 's zomers romantisch te genieten van de natuur. Zo ook in Scherpenzeel: het huis was vele eeuwen het hart van de Heerlijkheid en het Landgoed Scherpenzeel.
Het Landgoed Scherpenzeel is anno 1999 nog altijd in bezit van de familie die tot 1958 op het huis woonde. Het omvat omstreeks 1000 hectare bos en landbouwgrond rondom het dorp. In het kader van de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei, wordt op dit moment door de landgoederen een ontwikkelingsvisie opgesteld.

Nog één jaar

In Juli 2000 is het 25 jaar geleden dat Huize Scherpenzeel met park en bijgebouwen uit het landgoed werd verkocht aan de gemeente.
Bij de koop in 1975 heeft de gemeente zich o.m. verbonden om:

- de buitenplaats, genaamd "Huize Scherpenzeel" zijnde park, bos, water en wegen gedurende tenminste vijfentwintig jaar na heden in stand te houden overeenkomstig de bepalingen

van het bestemmingsplan "buitengebied" c.q. bestemmingsplan "Scherpenzeel Dorp" zoals deze respectievelijk zijn vastgesteld en voorbereid;
- het huis Scherpenzeel tenminste vijfentwintig jaar na heden voor geen ander doel te gebruiken dan gemeentehuis van de gemeente Scherpenzeel.'

Gemeentehuis

Inmiddels heeft de gemeente huisvestingsproblemen: Huize Scherpenzeel is te klein en voldoet niet meer aan allerlei moderne eisen, zoals van de Arbo-wet.
In 1997 is bouwbureau INBO ingeschakeld, en na onderzoek bleek dat een nieuw gemeentehuis de beste oplossing voor de huisvestingsproblematiek zou zijn. Toen deze conclusie eind 1997 werd gepresenteerd door B & W, is niets gezegd over de bestemming van het vrijkomende Huize Scherpenzeel. Als reaktie op de nieuwbouwplannen ontstond een spontane aktie van Scherpenzelers uit onder meer de Vereniging Oud Scherpenzeel. Daaruit bleek dat men erg ongerust was over wat er met huis en park zou gaan gebeuren.
B & W hebben het plan ingetrokken, en in de loop van 1998 is opnieuw onderzocht of het gemeentelijk apparaat in- of bij Huize Scherpenzeel kan worden ondergebracht. De bevolking wordt binnenkort over de uitkomst geinformeerd, want het gemeentebestuur zoekt naar een oplossing met een groot politiek draagvlak.

Huize Scherpenzeel als hart van dorp en landgoed

Mede door de gebeurtenissen van vorig jaar is gebleken dat Huize Scherpenzeel, in het centrum van het dorp, voor de dorpsgemeenschap betekenis heeft. En uit de zorgvuldigheid waarmee het gemeentebestuur nu met de herhuisvesting bezig is, blijkt dat daar rekening mee wordt gehouden.
Vóórdat Huize Scherpenzeel in 1975 werd verkocht, is door de toenmalige burgemeester Heij en de eigenaren een grote

inspanning geleverd om voor huis en koetshuis de status van Rijksmonument te verkrijgen. Pas nadat dat rond was is de koop gesloten: in de zekerheid dat het huis gerestaureerd zou kunnen worden en met het dorp verbonden zou kunnen blijven door de openbare bestemming als gemeentehuis. Dat Huize Scherpenzeel door deze verkoop werd losgemaakt uit zijn historische context Landgoed Scherpenzeel, werd in die tijd door de eigenaren als zeer pijnlijk, maar als onvermijdelijk gezien.

Dreiging

De gemeente heeft gedurende bijna 25 jaar een belangrijke rol vervuld bij het in stand houden van Huize Scherpenzeel met het park, in verbondenheid met het dorp. Maar door de gemeentelijke huisvestingsproblemen en door het aflopen van het 'beding', is een onzekere sitatie ontstaan.

Ook binnen het gemeentebestuur zullen sommigen in verlegenheid zijn. Men heeft zich vorig jaar verbonden om twee 'problemen', namelijk de herhuisvesting èn het behoud van Huize Scherpenzeel, in één plan op te lossen. Maar een compromisplan doet noch aan de gemeentelijke huisvesting, noch aan de toekomst en de gaafheid van Huize Scherpenzeel voldoende recht.

Daar is nog bij gekomen, dat de Rijksdienst voor de Monumentenzorg onlangs de historische parkaanleg van Huize Scherpenzeel als monument heeft aangewezen. De gemeente moet zich nog uitspreken, maar een nieuw kantoor bouwen in een beschermd park ligt niet voor de hand.

Historische kans

Dit is een historisch moment in de geschiedenis van Huize Scherpenzeel. Immers, als er een goede invulling voor Huize Scherpenzeel kan worden gevonden, dan kan het gemeentebestuur het met een gerust hart verlaten en kiezen voor een nieuw kantoorgebouw buiten het park. Als het mogelijk blijkt om de zorg

voor Huize Scherpenzeel op cultuurhistorisch- en economisch verantwoorde wijze aan anderen over te dragen, dan kan het gemeentebestuur elders een efficiënt en functioneel gemeentehuis bouwen. Op een andere centraal gelegen bouwplaats, waar 'groei' en parkeren beter mogelijk zijn dan in het park.
Het gemeentebestuur draagt hier een grote verantwoordelijkheid.

Stichting Huize Scherpenzeel

Vanwege dit historische moment wordt in de kringen van Oud Scherpenzeel en van de landgoederen momenteel een Stichting Huize Scherpenzeel opgericht. De Stichting heeft als doelstelling: het in het algemeen belang in stand houden van de buitenplaats Huize Scherpenzeel, in verbondenheid met de dorpsgemeenschap en de landgoederen.
Advies en steun is gekregen van ondermeer de Stichtingen Vrienden Geldersche Kasteelen en Particuliere Historische Buitenplaatsen. Met kennis van zaken, kennis van subsidies en menskracht, zijn exploitatiemogelijkheden verkend en worden fondsen geworven. Fondsen om bijvoorbeeld het poorthuis te kunnen restaureren, het park blijvend te kunnen openstellen en te kunnen opknappen en om te zorgen dat gebouwen en park als eenheid bewaard kunnen blijven. Het is noodzakelijk dat de Stichting financieel onafhankelijk van de gemeente kan functioneren.
De Stichting Huize Scherpenzeel biedt zich als partner aan de gemeente aan. De inzet is dat Huize Scherpenzeel in zijn redelijk bewaarde gaafheid en in zijn historische context kan voortbestaan.

Zowel vanwege de gemeentelijke huisvesting als vanwege de toekomst van Huize Scherpenzeel verdient dit initiatief het breedst denkbare draagvlak!

Meta Daniëls

Huize Scherpenzeel als gemeentehuis

JEUGDHERINNERINGEN

Onderlest vroeg iemand mien: "Van Setten wiet jie gien stukie te schrieven over 't Schaar'pezîl van vroeger?" Ik zei: "Jao, ik wiet nog wel een gebeurtenis uut mien jonge jaoren die ik nooit zal vergeten."

As jong hiel ik veul van bleuiende bloemen. Mien breur en ik hadden allebei een tuuntje achter 't huus. 't Mooiste vonden wij een waterval d'r bie, een grote bus waor as 't waoter uutsiepelde en aangekleed met cintels van 't smidsvuur uut de smederij van mien vaoder. Iets van die bloemenliefhebberij zie je nog aan de Industrielaan, woar as ik altied mee bezig bin geweest.
Onze buurvrouw toen, an de Holevoet, had al een heel mooi parkje mit balsemien (wie kent ze nog?). Op een keer zee ik tegen heur: "Ik weet wat moois, as we om 't parkje nou 's un sierrand van wilgenteeën maken." Dat vond ze best.
Ik ging op pad mit de hiep in de hand de Smitssteeg (nu Willaerlaan) af. En ja hoor, ik vond een mooi plekkie, waor ik veul teeën kon hakken. Toen ik daor druk mee bezig was, stond opeens de boswachter achter mie. "Jochie, wiet jie wel dat jie op verboden grond bin en ok nog hout stelen! Ook riep hij tegen me: "Van wie bin jie d'r één? Ik zei: "Van Van Setten, de smid." Een proces-verbaal volgde met de aanklacht op verboden grond lopen en hout stelen.

Na een paor weken – 't parkje was heel mooi geworden met al die boogies – wier op een middag nao schooltied bij ons op de veurdeur geklopt (een bel hadden we toen nog niet). Daor stond een deftige meneer met een tas onder de arm, hij moest de jonge heer Van Setten spreken. Ik mos drek thuus kommen. Daor stond een vreemde meneer al op me te

wachten in de veurkamer. Eén vraog herinner ik me nog: of ik een spaarpot had. Ja die had ik, met wat arme centjes. Mien vader was in ene mien adv'kaot en zee tegen de kinderrechter, dat 't in 't daarp tr'ditie was, dat men ongevraogd teeën ging snijen om bonestaken vast te binden. De veroordeling volgde: 50 cent boete, met twee jaor proeftijd. 't argste voor mie was, dat ik de opgelegde boete zelf op 't kasteel mos gaon brengen.

De volgende dag nao schooltied mos ik de zware gang maken naor 't k'stîl, mit twee kwartjes in de hand. Wat dat voor me betekende om zo maor 't hek binnen te lopen, kan gin mens zich noe nog een voorstelling van maken. Direkt na de ingang zag ik de oranjerie mit al die mooie, hoge palmen en andere boompies in grote houten kuipen. Dan was daar 't brede bordes naar 't k'astîl. Bij elke trede bonkte ut hartje mie in de keel. Bij de druk op de bel ging een schel geluid door de hal. Daor kwam de huisknecht vraogen wat of ik wou. Bedeesd kwam er uit, of ik mevrouw mog spreken. Nao effe wachten kwam mevrouw en vroeg: "Wat is er jong mens?" nao mien boodschap te hebben overgebracht, werd ik zo maor weggestuurd. Mevrouw wilde de boetedoening niet aannemen. Wat men thuus met ut weer mee teruggebrachte boetegeld 't gedaon, wiet ik nie meer.

Dit gebeuren is mien altijd bijgebleven, geloof me. As ik noe op zondagmiddag langs 't huus loop, komt meestal de herinnering van dit jeugdgebeuren weer boven. As ik voor een boodschap op 't gemeentehuus kom, kan ik nog haast niet geloven dat we allemaol zo maor 't hek binnen mogen lopen en ik de moeders met de kienders de eendjes zie voeren.

Een geboren en getogen Scherpenzeler

NOE BEGRIEP 'K JOE

Wij hoeven dit boekje over het Scherpenzeels dialect niet bij u aan te prijzen. U kent het al, want u heeft het gekregen. Wij hopen dat u veel herkend heeft en als u het dialect niet kent heeft u het vast al eens geoefend. Het boekje is heel goed ontvangen. Veel mensen hebben het gekocht. Zoveel, dat een tweede druk noodzakelijk was. De totale oplage is 850 stuks.
Wie lid wordt van de vereniging krijgt het gratis. Dat heeft ons (tot nu toe) al meer dan tien leden opgeleverd.
In allerlei kranten werd aandacht besteed aan 'Noe begriep 'k joe'. Zo ook in de Rijnpost van 18 december 1998. En wel op een heel originele manier, namelijk in het Veenendaals dialect, 't Vèèns zogezegd. Met toestemming van de schrijver nemen wij het hier over.

OVER DE HEG

'k Kreeg v'rleje wèèk 'n boekkie opgestùrd ván èèn ùt Schààrepezèèl, of, zoàs ze 't dùk zèège, Schààrepedààrep. 'Noe begriep 'k joe', hìt 't. Nouw vein 'k 't ál biezonder às d'r èèn ùt Schààrepedààrep 'n boekkie schrèft, màr nog mooier is dà dà boekkie helemaol geschreve'n is in 't Schààrepezèèlse dialec. Dà 's nouw 'n mooi veurbèèld ván 'Ik doch 't, en jij dee 't'. 'k Hèt al dukker gedoch over 'n boekkie in 't Vèèns, màr hij hèt 'r èèn op z'n Schààrepezèèls geschreve. Dà lèk op veul punte 'n hele kwàk op 't Vèèns, ál 'jieje'n en joewe' zo daor meer 'n bietjie. 't Is 'n bietjie mààwereger, zogezààid, 't lààit ietsie meer tege'n 't dialecàn dà ze op de Vèèluwe praote.
't Leuke d'r ván is, dà d'n schrààiver, Jan Dorrestijn, p'rbeer om z'n lèèzers 't dialec echt te lere. D'r zitte tips in vùr d'n ùtspraok, veul ampárte woorde die in 't Schààrepezèèls (en v'rschààie òk in 't Vèèns) veurkomme'n en d'r bin òk 'n kwák

oefeninchies om Schààrepezèèls te lere praote. 'k Gaoi 't zeker lèèze, dà kán 'k 'ie v'rzekere.
Zo'n boekkie, da's heellicht vùr minse die 't Vèèns 'n bietjie wille lere'n òk hee bár leuk. Want 'k zee 't ál, d'r bin 'n hele kwák dinge'n die krèk álèèns bin. In die zin kán 'k 't iederèèn d'rèk ànraoie'n om te kope. 't Is ùtgegeve dùr d'n Historiese V'rèèneging Schààrepezèèl, de leje d'rván krege'n 't graotus, màr wie 't wil kope kán terech bij de boekhààndels in Schààrepezèèl. Vùr zeuveneneenhálleve gulde bì'j de mán, dà's gien geld.

Boveneinder.
(pseudoniem voor E. Davelaar)

ROGGE - MEEL - BROOD

In de dertiger jaren werd er door de bakkers in Scherpenzeel veel roggebrood gebakken. Broden van vijf kilo waren heel normaal. De meeste rogge werd bij ons gemalen of opgeslagen. Het dorp was toen nog niet zo uitgebreid. Elke werknemer had een eigen akker rond het dorp met rogge en groenten. Deze rogge werd gedorst over de ton of met de vlegel. Voor de Coöperatie Ons Belang kon je éénmaal per veertien dagen je rogge inleveren voor geld, maar ook voor brood. Dat werd dan afgeschreven van je tegoed. Cees de Man en Eef Inkenhaag (Nieuwstraat) zaten daar als bestuur van de coöperatie aan een tafel vóóraan in de maalderij met de boekhouding en een weegschaal. De mensen kwamen aan met kruiwagens en handkarren om hun rogge te lossen. Elke veertien dagen werd dan 18 tot 20 keer voor 75 kg aan meel afgeleverd. Bij buurman Jan Bakker, de bakker in "de Put", werd het meel in een trog gedaan en een emmer water erbij. De Put is nu het begin van de Vlieterweg.

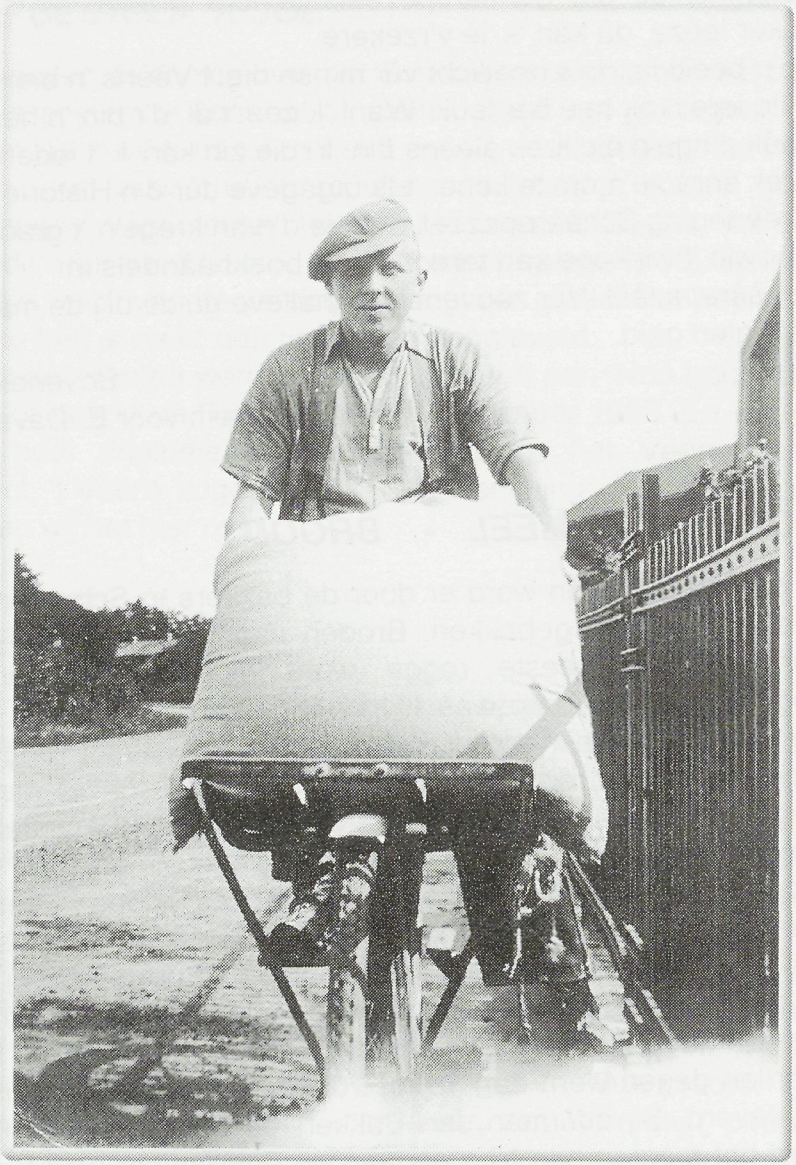

Gerrit Bakker, flink trappend op zijn zwaar beladen transportfiets

Met blote voeten werd het meel gekneed. In de Knopstraat had je bakker Methorst, in het dorp bakker Wolfswinkel. Ze hadden veel boerenklanten. Voor bakker Dijkstra moest het rogge heel grof gemalen worden. Dan werden de stenen gelicht. Je had ook nog bakker Engelhoven en Verwey en bakker Evert Boom aan de Stationsweg. Het waren allemaal warme bakkers. Met een transportfiets en een grote mand voorop werd het roggebrood rondgebracht.
In de oorlogsdagen hadden wij veel kleine klanten om te malen. Dat gebeurde iedere dinsdagmorgen voor 8 uur en om 4 uur 's morgens hadden wij in de gang meer dan dertig klanten. Allen tevreden gesteld door meel te leveren voor hun koren. Als de boeren dorsten ging het koren naar ons. Wij moesten het weer naar Barneveld brengen. Dat gebeurde met paard en wagen. Gart Vonk met witte vlag (laken) er op. Dat was om de Engelse vliegtuigen te laten zien: Wij zijn burgers, goed volk, voedselvoorziening.
In die oorlogsdagen fietste op een avond een jongen in Veenendaal zonder achterlicht. Hij ging er vandoor maar werd gepakt. Achterop had hij een roggebrood. Waar kwam dat roggebrood vandaan? Eerst naar de bakker voor onderzoek en daarna naar de bodedienst. Het meel bleek uit Scherpenzeel te komen uit onze maalderij aan de Molenweg.
De agenten kwamen ons ophalen met de fiets. Ik en onze bedrijfsleider Gart Vonk moesten mee voor verhoor in 't Veen en zaten dus een "dagje" vast. Vier uur later mochten wij weer naar huis, maar de agenten gingen mee. Wij voorop en een eindje achter ons die agenten. Op Selder kregen we controle van onze politieagent Breek. "Die agenten horen zeker bij jullie." zei hij. "Ga, als er wat te regelen valt, dan houd ik ze wel op". In Scherpenzeel werd de maalderij door de agenten verzegeld. Daarna gingen zij weer terug naar 't Veen.
Op maandagmorgen kwamen ze terug met twee ambtenaren van de C.C.C.D. (Centrale Crisis Controle Dienst). Wij

moesten toegeven dat we clandestien meel geleverd hadden, we konden er niet onderuit. Voor verder verhoor moesten we naar het gemeentehuis. Daarna gingen ze ook de bakkers langs. Hierdoor kwam nog het één en ander boven water. Bakker Wolswinkel moest ook voor clandestiene inkoop van rogge nog voor één nacht de cel in.
's Morgens kwam hij er met de handen omhoog uit de cel. Hij zei: "Voor geen duizend gulden ga ik nog één nacht de cel in". Die morgen kwam uit Leusden de marechaussee, opper Schoemaker. Hij vroeg wat er aan de hand was en waar de Veense agenten waren. Schoemaker naar het gemeentehuis om hen onder handen te nemen. Plotseling ging het roer om en werden het makke schapen. Want het bleek dat die uit 't Veen mee aten van brood, waarvoor de Leusdenaren meel opdeden in Scherpenzeel. Het proces-verbaal ging wel door en we kregen later een boete: ƒ15, - , een lachertje!

*Bovenste rij, v.l.n.r.: Annie, Jet, Bep, Jo, **Gerrit**, Adriaan, Jan.*
Onderste rij, v.l.n.r.: mevr. Bakker, tante Marie, Jeannne met Jannie Jan Bakker.

De motoragent van opper Schoemaker was nog een bekende van mij. In april 1940 waren we samen als dienstplichtig militair gelegerd in kamp Crailo bij Laren in het Gooi. In die dagen gingen we er samen in 't zijspan op uit, naar de ons bekende boeren en slachters.
Ik weet nog dat er langs de weg van Leusden tot Scherpenzeel gecontroleerd werd door twee marechaussees op paard. Ze hadden altijd mooie paarden. Bij Hotel de Holevoet was het eindpunt. Daar konden de paarden drinken en dan weer op Leusden aan.

Een vroeger gezegde:
Als scharrelaars uit de stad oude en slechte kippen bij boeren ophaalden zei men:
"Zieke kippen maken zieken mensen in de stad weer beter."

Gerrit Bakker, mulder.

OUD LAMBALGEN (1)

Aan de Stationsweg 328 staat een huis met een opvallende naam: "Oud Lambalgen" (*zie foto pag.18*). Het staat aan de westkant van het begin van de Lambalgerkeerkade.
Dit huis wordt bewoond door de heer en mevrouw Boers. Zij vertelden dat het huis is gebouwd in 1926 door C.H. Cortus.
Van zijn erfgenamen kocht de familie Boers het in 1989. Het huis moest opgeknapt worden. Aannemer Snitselaar uit Barneveld nam dat op zich. Het dak werd vernieuwd , maar het huis werd in oorspronkelijke staat gelaten. Als u eens langs het sfeervolle huis loopt, let dan eens op de bovenlichten met de glas-in-lood raampjes. Meestal worden hiervoor de kleuren rood, wit en blauw gebruikt. Maar hier is de kleur oud-roze; heel bijzonder.
Nu wil het geval dat een oudere werknemer van aannemer

Snitselaar uit Scherpenzeel kwam. Hij wist zich te herinneren dat het huis op grond stond dat vanouds Oud Lambalgen werd genoemd. Een mooie naam vond de familie Boers. Op 1 oktober 1997 werd de naam in sierlijke letters op het huis geschilderd door Van Raaij. (*wordt vervolgd*)

Stationsweg 328 – "Oud-Lambalgen"

SCHOOLFOTO ANNO 1906 (?)

Door het hele dorp is enkele maanden geleden de keurig verzorgde gemeentegids van Scherpenzeel 1998/1999 verspreid, met daarin een stukje historie met als titel "Iets over het onderwijs in Scherpenzeel tot 1900". Bij dit artikel staan enkele schoolfoto's uit het begin van deze eeuw.
Bijzonder aardig, want je kunt bijvoorbeeld zien welke kleren er toentertijd gedragen werden. Nog aardiger wordt het wanneer je de namen van de jongens en meisjes weet. Van veel huidige Scherpenzelers staat op blz. 9 van de bovengenoemde gids één van hun voorouders. We hebben de namen van de betreffende leerlingen op hieronder geplaatste foto zo nauwkeurig mogelijk proberen te achterhalen.
Mocht U verbeteringen en/of aanvullingen hebben dan vernemen wij die graag. U kunt ze kwijt bij één van de bestuursleden van "Oud-Scherpenzeel" of bij één van de redactieleden.

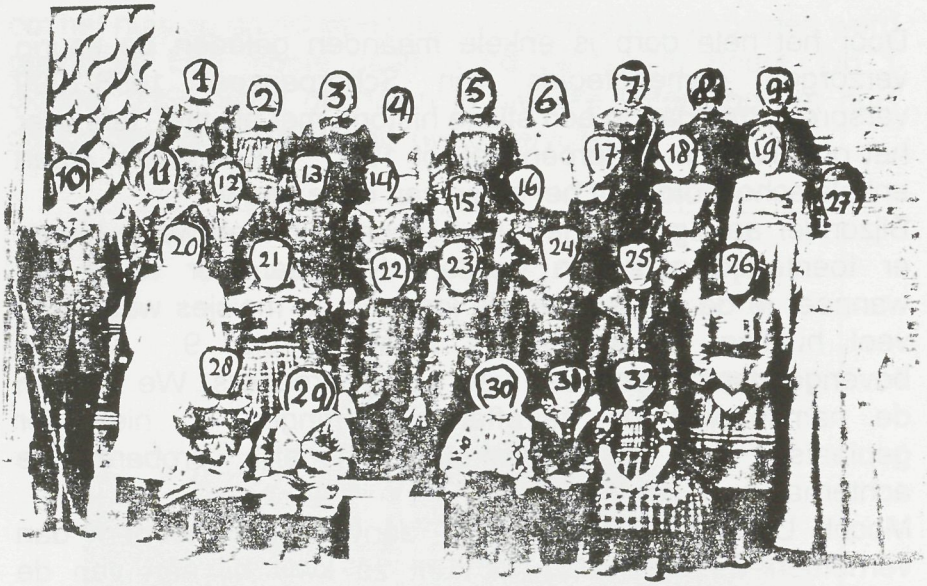

1..... van Ede
2. ..... van Ede
3. Anna van de Peut
4. Jan Vink
5. Louise du Pree
6. ..... Lagerweij
7. Aart van de Peut
8. Hannes Vink
9. Peet van Schaik
10. meester Doornik
11. Hein Veldhuizen
12. ..... Vermeulen
13. Roel du Pree
14. Teus du Pree
15. Jacoba Vermeulen
16. Marie Veldhuizen
17. Piet van Ekeren
18. Heintje Dijkhorst
19. Marie Vermeulen
20. Bertha Lagerweij
21. Hein van Ekeren
22. Teus Dijkhorst
23. Gert du Pree
24. Kees van Ekeren
25. Berend Osnabrugge
26. Han Methorst
27. juffrouw. De Jong
28. Sien van de Peut
29. Evert du Pree
30. Jan Dijkhorst
31. Piet Osnabrugge
32. Wies du Pree

De vereniging "Oud-Scherpenzeel" heeft al een bijzonder leuke verzameling schoolfoto's met de namen van de leerlingen Elke dinsdagavond kunt u in het documentatiecentrum in het Koetshuis deze foto's bekijken en ons wellicht helpen de juiste namen erbij te zoeken.
De vereniging zou ook graag de collectie schoolfoto's uitbreiden.

Jan Osnabrugge

WANDELEN MET OUD-SCHERPENZEEL

Dinsdag 1 juni a.s. willen wij weer een wandeling maken. We wandelen langs de boerderijen "Wittenberg" en "Oud-Willaer", langs de kogelvanger, door het Newyorkse bos, over het Heitje en langs de kikkerpoel naar de grensboom.
De start is om **19.00 uur** vanaf de parkeerplaats achter het zwembad. Bij slecht weer wordt deze wandeling verschoven naar dinsdag 8 juni.
Joh. Lagerweij en G. van de Peut wandelen met u mee. Het belooft weer een gezellige wandeling te worden.

EXCURSIE OUD-SCHERPENZEEL

Op **zaterdag 29 mei a.s.** hopen we weer een gezellige dag uit te gaan en zal er op veler verzoek ook weer gevaren worden.

08.30 Vertrek met bus vanaf Plein 1940. Vervolgens gaan we in de omgeving van Langbroek de kastelen bekijken. Evenals vorig jaar zal de heer Floor op zijn bekende wijze - boeiend en deskundig – uitleg geven over veel zaken die we op onze tocht passeren.

10.30 Aankomst restaurant "Bonaparte" te Austerlitz, waar we koffie drinken. De naam van de uitspanning is afgeleid van de Franse keizer, wiens soldaten hier destijds een kamp hebben gehad.

12.00 Aankomst in de haven van Wijk bij Duurstede, het oude Dorestad, waar de Vikingen ons al voor zijn gegaan. Vervolgens inschepen op een vaartuig van rederij " De Veerman", waarmee we koers zetten richting Rhenen.

13.00 Lunch aan boord. Op de reis naar Rhenen passeren we enkele interessante objecten: de sluizen bij Amerongen, het eiland van Maurik en diverse natuurgebieden. Ook zullen wij de voor velen zo bekende veerpont Amerongen – Eck en Wiel op onze (water)weg vinden en hebben wij nu lekker voorrang.

15.00 Aankomst bij de Veerkade in Rhenen. Onder deskundige leiding zullen wij een wandeling maken door het historische hart van de stad met de Cuneratoren als middelpunt.

16.30 Vertrek met bus terug naar Scherpenzeel.

17.30 Aankomst Scherpenzeel.

Buiten de vertrektijd uit Scherpenzeel zijn de overige tijden geplande tijden en kunnen derhalve enigszins afwijken, bijv. door de wachttijd bij het schutten in de sluis.

De kosten bedragen ***f* 70,- p.p.**, alles inbegrepen.
Opgave tot 14 dagen vóór reisdatum d.m.v. overmaking van het reisbedrag op postrekeningnr. 4073464 t.n.v "Oud-Scherpenzeel", o.v.v. "REISJE" .

Graag tot ziens op 29 mei a.s.

Jan de Lange
Henk van Ginkel

DE NIEUWE INFORMATIEDRAGER "INTERNET"

Om je heen hoor en lees je steeds meer over Internet. Zo hebben steeds meer archieven een "site" op Internet. Een site is een locatie (zeg maar aansluiting) met een van de vele honderdduizenden computers die een wereldwijd netwerk vormen. Dit netwerk staat bekend onder de naam Internet.
Internet is een enorme bron van informatie, maar daarnaast kan je ook gegevens met elkaar uitwisselen en met elkaar communiceren. Wat kan Internet bijvoorbeeld betekenen voor de genealoog of voor iemand die interesse heeft in geschiedenis? Op een aantal site's is te vinden wat er zoal in het archief te raadplegen is. Voordat je een reis naar een archief maakt, is het best handig deze site's eens te raadplegen. In de nabije toekomst kun je ook via Internet de burgerlijke stand bij de Rijksarchieven raadplegen. Nu is dat alleen nog maar mogelijk bij de Rijksarchieven van Noord-Brabant, Drenthe en Friesland. Het zgn. zoekadres voor deze site is: www.archief.nl. Je belandt dan op de website van de Rijksarchiefdienst (Geschiedenis on line), daarna klik je op het logo "Genlias" (= de afkorting voor **Gen**ealogie **l**eeszaal**i**nformatie en **a**anvraag**s**ysteem). Heb je de gewenste site op het scherm dan worden je enkele persoonlijke gegevens gevraagd en moet je een zelf te verzinnen wachtwoord invoeren. Daarna krijg je een toewijzingsnummer, waarmee je in het bestand kunt gaan zoeken. Wanneer je het Genliasbestand op Internet vaker wilt gebruiken, is het noodzakelijk het wachtwoord en het toewijzingsnummer goed te onthouden.Bij het Rijksarchief te Arnhem zijn vrijwilligers druk bezig om 365.000 huwelijksakten digitaal op te slaan. Afgelopen september zijn ze met dit project gestart en ze verwachten nog voor het jaar 2002 klaar te zijn. Hierna worden de geboorten- en overlijdensakten gedigitaliseerd.

Onlangs is de Vereniging Digitaal Erfgoed Nederland opgericht. Deze vereniging heeft tot doel om de collecties van Nederlandse musea, archieven en bibliotheken digitaal te ontsluiten. Men wil zo tot een digitaal 'kennisnet' komen.
Mijn eerste kennismaking met Internet had ik onlangs op de openbare bibliotheek in Scherpenzeel. De bibliothecaris, Alfred Haaksma, liet mij zien wat er zoal op verschillende sites te vinden is. Ik was meteen enthousiast. Vooral nadat wij gegevens vonden over de trekhond en de hondenkar, het vervoermiddel van de gewone man tot aan de jaren dertig. Ik was naar dit onderwerp al een hele tijd op zoek.
Om te kunnen internetten heb je een daartoe uitgeruste PC met modem nodig. Verdere kosten ontstaan door het abonnement bij een zgn. provider (= biedt de gebruiker toegang tot Internet) en de belkosten. Je hoeft echter niet zelf over een computer te beschikken, want in de meeste openbare bibliotheken kun je tegenwoordig internetten, ook in Scherpenzeel. De kosten zijn *f* 2,50 per kwartier en voor de eventueel uit te printen gegevens betaalt u *f* 0,25 per A-4.

Ik heb in de bibliotheek informatie gezocht bij de volgende internet-adressen:

http:// www.archief.nl (= geschiedenis on line)
http:// www.cbg.nl (= centraal bureau genealogie)
http:// www.geschied.htm (= overzicht van alle oudheidkundige verenigingen in Gelderland.)
http:// www. uba. uva.nl /nl/ digitalebib/mgeschiedenis (= internetgids voor de middeleeuwen)
http:// obd.nl.archiefnet.htm (= archiefnet verwijzingen naar binnen- en buitenlandse archieven.)

Ik wens u veel Internet-plezier

Ria Penning

NIEUWE AANWINSTEN

Mevr. Velthuizen-Methorst:	* Ingelijste foto van de vroegere Holevoetschool
Job v.d. Hoef:	* Snavelbrander (voor de kippen) * Gaslampje
Dhr.L. Aalbrecht:	* Dia's van restauratie Huize Scherpenzeel
Dhr. Meerveld:	* Diverse Stamkaarten met bonnen * Persoonskaarten, 2 stuks * Rijwielplaatjes, 2 stuks * Diverse oproepingskaarten voor het leger * Instructieboekje infanterie 1913 * Bewijs van Nederlanderschap voor België en Luxemburg * Diverse foto's * Schaatsen, 4 paar * Munitie (onklaar gemaakt)
Fam. Westra-Hoekzema:	* Ets voorstellende "Het verbond der edelen" 1566. Hing vroeger in de oude pastorie.
Joop van de Pol:	Gevonden onder het rieten dak van boerderij Klein Orel: * Bajonet van een hollands geweer. * 17^{e} eeuws hangslot (is in restauratie)
Via mevr. J. van Rootselaar:	* Filmpjes en toebehoren van juffrouw Van de Band
Mevr. Van Elst-Methorst:	* "Juliana 70" flesje Boldoot(eau de Cologne) * Juliana legpuzzel van 360 stukjes * Oranje puzzel van 250 stukjes

	* Boek "Het begon onder melkenstijd" 1940-1945 * Boek "Grebbelinie 1940"1e druk van E. H. Brongers * Avegaar (boor) * Blokschaaf * Boorschaaf * Bolschaaf, 2 stuks * Hulpzeel (draagband) voor kruiwagen.
Dhr. de Bruin	* Vleesmolen voor het maken van eigengemaakte worsten * Krultang * Ansichtkaarten van Scherpenzeel uit jaren '70.
Dhr. Leeuwdrent	* Boek: Onder Zijn Geleide, van W.B. Kranendonk, betreft Gereformeerde Gemeente Scherpenzeel * Donatie.

OPROEP OVER DE PROEFTUIN

Aan de zuidkant van de Stationsweg, voorbij het huizenblok van Van de Broek en Koudijs begon de Proeftuin van de familie Van Citters. Daar werden appels, peren, bessen en aardbeien gekweekt. Veel meer is er niet over bekend.
Wie zou er eens iets over willen schrijven of vertellen? Laat het de redactie weten.

De foto op het titelblad:
Huize Scherpenzeel in de vooroorlogse jaren.

INHOUD

Van de bestuurstafel....3
Geschiedenis en toekomst van Huize Scherpenzeel....5
Jeugdherinneringen....10
Noe begriep 'k joe....12
Over de heg....12
Rogge – meel – brood....13
Oud Lambalgen (1)....17
Schoolfoto anno 1906 (?)....19
Wandelen met Oud-Scherpenzeel....21
Excursie Oud-Scherpenzeel....21
De nieuwe informatiedrager Internet....23
Nieuwe aanwinsten....25
Oproep over de proeftuin....26

De kopij voor het volgende nummer dient uiterlijk **zaterdag 15 mei1999** bij één van de redactie-leden te zijn ingeleverd.

✂ ✂ ✂

Ondergetekende, dhr/ mevr.: _____

Straat en huisnummer: _____

Postcode + woonplaats: _____

geeft zich op als lid van de Vereniging "Oud-Scherpenzeel" tegen een contributie van / 20,- per jaar.

Handtekening:

We zijn net zo thuis in de buurt als u

De Rabobank is een bank met een idee. Het idee dat je samen sterk bent. De Rabobank heeft als geen ander een traditie van samenwerken en bouwen aan relaties. Het is een bank vàn mensen vóór mensen. Dat merkt u al snel in het persoonlijke contact. Elke Rabobank staat midden in de samenleving. Daarom zijn we vaak betrokken bij activiteiten in het bedrijfsleven, verenigingen en scholen. We weten wat er leeft, ook als het niet om bankzaken gaat. Kortom, we zijn een bank die net zo thuis is in de buurt als u.

Rabobank

Maarn - Renswoude - Scherpenzeel - Woudenberg